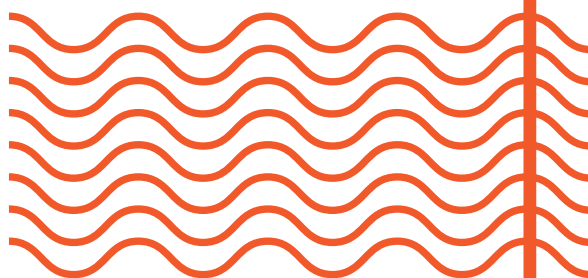

RAPORT

MUJOR

për të drejtat e njeriut
në Republikën e Maqedonisë së Veriut

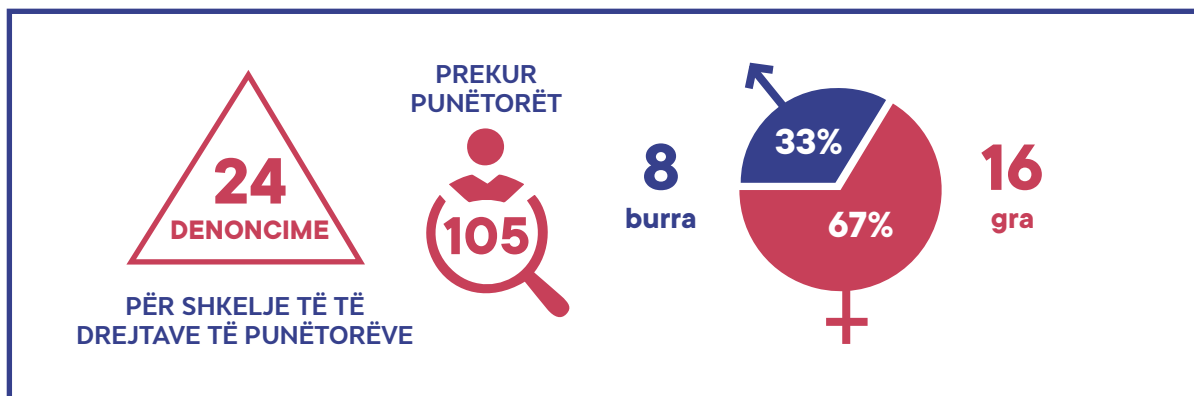
janar
2021

PËRMBAJTJA

■ TË DREJTAT E PUNËTORËVE	3
<ul style="list-style-type: none">• Regresi për pushim vjetor (K-15)• E diela, ditë për pushim javor	
■ DISKRIMINIMI	6
<ul style="list-style-type: none">• Kuvendi zgjodhi anëtarët e Komisionit për Parandalim dhe Mbrojtje nga Diskriminimi• Avokati i Popullit konstatoi diskriminim – „MPB-ja nuk ka kapacitet për të parë situatën se në çfarë pozite po i sjell gratë si nëna	8
■ INSTITUCIONET E MBYLLURA	
<ul style="list-style-type: none">• Torturë dhe veprim çnjerëzor në INK Burgu Manastir	
■ GJUHA E URREJTJES	9
<ul style="list-style-type: none">• Viti filloi me një intensitet të lartë të gjuhës së urrejtjes në mediat sociale	

TË DREJTAT E PUNËTORËVE

Regresi për pushim vjetor (K-15)

Punonjësi ka të drejtë regresi (kompensimi) për pushim vjetor në shumë prej të paktën 40% të shumës bazë, me kusht që ai/ajo të ketë punuar për të paktën gjashtë muaj në vitin kalendarik të i njëjti punëdhënës. Kjo do të thotë që të gjithë personat të cilët ishin të punësuar që nga 1 korriku ose më parë, duhet të paguhen të paktën 11.159 denarë në emër të regresit për pushim vjetor (K-15) për vitin 2020.

Punëdhënësit që kanë vështirësi në punë, duke vlerësuar gjendjen ekonomiko-financiare të punëdhënësit, mund të paguajnë një **shumë nën minimumin e garantuar** prej 40%, në përputhje me Marrëveshjen për ndryshimin e Marrëveshjes Kolektive për sektorin privat nga fusha e ekonomisë. Sidoqoftë, paqartësia ligjore në mungesë të kriterëve të qarta për përcaktimin e vështirësive objektive në punë dhe vlerësimin e duhur të madhësisë së problemeve, shkakton një pasiguri ligjore të punëtorët. Në të njëjtën kohë, ajo ndalon Inspektoratin Shtetëror të Punës të identifikojë shkeljet e të drejtave të punëtorëve nga marrëveshja kolektive, për shkak të mungesës së kriterëve dhe procedurave të sakta për përcaktimin e vështirësive në punën e punëdhënësit.

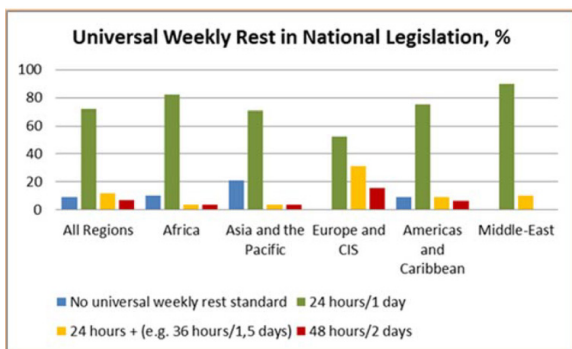
Një situatë e tillë lejon që punëdhënësi të paraqesë thjesht një faturë përfundimtare që tregon një fitim më të ulët në vitin kalendarik, krahasuar me atë të mëparshëm, për të provuar se ai ka pasur vështirësi në punë dhe të paguajë më shumë më të vogël regresi për pushim vjetor sesa minimumi i parashikuar prej 40% të shumës bazë. Në kushte të tilla, punëdhënësit kishin derën e hapur për të abuzuar me krizën e shkaktuar nga pandemia e virusit korona. Kështu, prirja e mospagimit ose pagimit të regresit për pushim vjetor (K-15) në një shumë më të vogël dhe të parëndësishme vazhdoi edhe këtë vit. Punëdhënësit thirren në uljen e vullmit të punës për shkak të krizës, si një arsyetim për të paguar më pak se minimumi i parashikuar i K-15. Në disa prej rasteve që kemi regjistruar, punëtorët janë paguar për K-15 në vlerë prej vetëm 500 denarë. Këto dhe shkelje të ngjashme, të tilla si mospagimi i regresit, janë raportuar në Inspektoratin Shtetëror të Punës, por prej atje ende jemi duke pritur për një përgjigje.

E diela, ditë për pushim javor

Organizata Ndërkombëtare e Punës (ONP) [e përkufizon konceptin e „punës së dinjitetshme“](#) dhe nënkupton promovimin e mundësive për gratë dhe burrat që të punojnë një punë produktive dhe me dinjitet, në kushte të lira, në përputhje me parimet e drejtësisë, sigurisë dhe respektimit të dinjitetit të njeriut. Ky vizion është një udhëzues për të gjitha përpjekjet e ONP-së për të arritur katër qëllime strategjike:

- ◇ avancimin e parimeve themelore dhe të drejtave të punëtorëve;
- ◇ avancimin e punësimit;
- ◇ fuqizimin e mbrojtjes sociale dhe
- ◇ zgjerimin e dialogut social.

Pjesë e konceptit të punës dinjitoze është pushimi javor për të gjithë punëtorët. Këtë aspekt të punës, ONP-ja më saktë e rregullon me Konventën numër 14 për pushimin javor (në industri)¹ e vitit 1921 dhe Konventën numër 106 për pushimin javor (në tregti dhe punën në zyrë) e vitit 1957². Këto konventa përcaktojnë që çdo punëtor ka të drejtë për 24 orë pushim javor të pandërprerë. ONP-ja përcakton që kudo që të jetë e mundur, dita e pushimit javor duhet të përcaktohet në përputhje me zakonet dhe traditat e vendit. Në vendet anëtare të Bashkimit Evropian (BE), Direktiva 88/2003³ mbi orarin e punës i garanton punëtorit të drejtën e pushimit 24-orësh për çdo javë, zakonisht të dielën, si dhe 11 orë pushim shtesë për çdo ditë pune, ndërmjet turneve të punës. Megjithëse legjislacioni kombëtar parashikon vetëm një ditë pushim në javë, marrëveshjet kolektive dhe e drejta zakonore në vendet anëtare të BE-së përcaktojnë [standardet për një javë pune 5-ditore](#).

Burimi: ILO (viti 2016), [Rest periods: definitions and dimensions](#).

Këto prirje ndërkombëtare në fushën e punës imponojnë në mënyrë të pashmangshme nevojën për të caktuar të dielën si një ditë pushimi javor për të gjithë. Një përjashtim është parashikuar për punëdhënësit në veprimtari ku procesi i punës nuk lejon që procesi i punës të ndërpritet. Duke u nisur nga ideja e baraspeshës midis jetës profesionale dhe asaj private si një element i domosdoshëm në jetën e punonjësit, Ministria e Punës dhe Politikës Sociale dhe përfaqësuesit e aktorëve përkatës, hartuan një projektligj për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit për Marrëdhëniet e Punës, i cili është ende në fazën e hartimit (version pune). Qëllimi i Projektligjit është krijimi i zgjidhjeve ligjore për mbrojtje më të madhe të së drejtës për pushim javor ditën e diel, dhe kështu eliminimi i abuzimeve të mundshme në drejtim të sigurimit të ushtrimit të kësaj të drejte.

Projektligji shprehet në mënyrë të qartë se e diela është një ditë jo-pune dhe është një ditë pushimi javor. Për më tepër, përcaktohen përjashtimet nga ky rregull, respektivisht kur procesi i punës është i një natyre të tillë që nuk mund të ndërpritet për shkak të procesit tekniko-teknologjik dhe nevojës për vazhdimësi në punë, një ditë pushimi mund të jetë një ditë tjetër e javës, në veprimtari të që përfshijnë:

- ◇ ruajtjen e kafshëve;
- ◇ bujqësinë e përzier;
- ◇ shtypjen dhe botimin e gazetave;
- ◇ prodhimin e metaleve;
- ◇ tregtinë me pakicë me vajra motorike në dyqane të specializuara;
- ◇ barnatoret;
- ◇ furnizimin me energji elektrike, gas, avull dhe klimatizim;
- ◇ furnizimin me ujë, heqjen e ujërave atmosferikë, menaxhimin me mbeturina dhe veprimtari të për sanimin e mjedisit;
- ◇ transportin tokësor, hekurudhor, ujor dhe ajror;
- ◇ magazinimin dhe veprimtari të shoqëruese në transport;
- ◇ objektet e akomodimit;
- ◇ veprimtari të për përgatitjen e shujtave dhe shërbimin e ushqimit;

1 Organizata Ndërkombëtare e Punës. (1921). *Konventa numër 14 për pushimin javor (në industri)*.

2 Organizata Ndërkombëtare e Punës. (1957). *Konventa numër 106 për pushimin javor (në tregti dhe punë në zyrë)*.

3 Parlamenti dhe Këshilli i Evropës. (2003). *Direktiva 2003/88 mbi disa aspekte të organizimit të orarit të punës*.

4 Punëdhënësit, punëtorët, sektori joqeveritar dhe ekspertët ndërkombëtarë.

- ◇ veprimtaritë e filmit, veprimtaritë për program video dhe televiziv;
- ◇ transmetimin e programeve;
- ◇ telekomunikimet;
- ◇ veprimtaritë shërbyese informative (hosting, përpunim të dhënash, portale interneti etj.);
- ◇ shfaqjen e filmave;
- ◇ veprimtaritë e fotografimit;
- ◇ veprimtaritë e vetenarisë;
- ◇ huazimet dhe dhëniet me qera (lizink) të mjeteve motorike;
- ◇ veprimtaritë e mbrojtjes private dhe shërbimeve të mbrojtjes me ndihmën e sistemeve të sigurisë;
- ◇ veprimtaritë e “call center”;
- ◇ punët e mbrojtjes;
- ◇ veprimtaritë gjyqësore dhe juridike;
- ◇ punët e rendit dhe sigurisë publike;
- ◇ veprimtaritë e shërbimit të zjarrfikësve;
- ◇ veprimtaritë e mbrojtjes shëndetësore;
- ◇ veprimtaritë e mbrojtjes sociale me akomodim;
- ◇ veprimtaritë krijuese, artistike dhe argëtuese;
- ◇ veprimtaritë e muzeve;
- ◇ veprimtaritë e kopshteve zoologjike dhe rezervateve natyrore;
- ◇ veprimtaritë e sportit, argëtimit dhe rekreacionit;
- ◇ veprimtaritë e varrimit dhe të ngjashme dhe
- ◇ objektet tregtare me hapësirë shitjeje deri në 200 metër katror në pikat e karburanteve, kalimeve kufitare, aeroporteve, stacioneve hekurudhore dhe autobusit dhe spitaleve.

Kuvendi zgjodhi anëtarët e Komisionit për Parandalim dhe Mbrojtje nga Diskriminimi

Me 61 vota "pro", pa kundër dhe pa abstenime, Kuvendi i RMV-së më 25 janar 2021 miratoi vendimin për të zgjedhur shtatë anëtarët e Komisionit për Parandalim dhe Mbrojtje nga Diskriminimi. Zgjedhja e anëtarëve u realizua në përputhje me Ligjin e ri për parandalim dhe mbrojtje nga diskriminimi, i cili duhej të miratohej dy herë pasi ligji fillestar ishte shfuqizuar nga ana e Gjykatës Kushtetuese, sepse në vitin 2019 nuk ishte mirat-

uar me shumicën e kërkuar. Në ndërkohë, ky institucion nuk ka qenë funksional që nga mesi i vitit 2019, kur kishte skaduar mandati i komisionit të mëparshëm. Ligji i ri forcon kapacitetin e Komisionit për Parandalim dhe Mbrojtje nga Diskriminimi dhe ka zgjeruar kompetencat e tij në drejtim të parandalimit të diskriminimit në shoqërinë tonë.

Avokati i Popullit konstatoi një lloj më të rëndë të diskriminimit të zgjatur nga Ministria e Punëve të Brendshme kundër një nëpunëse policie për shkak të seksit dhe gjinisë

Në muajin shtator të vitit 2020, Komiteti i Helsinkit për të Drejtat e Njeriut parashtrroi një ankese tek Avokati i Popullit për diskriminim në bazë të seksit dhe gjinisë kundër një nëpunëse policie e punësuar në Njësinë për detyra të posaçme të Ministrisë së Punëve të Brendshme. Në fakt, nëpunësja e policisë, e punësuar në Ministri në vitin 2013 po përballet me diskriminim në vendin e punës për shkak të pamundësisë për t'u avancuar në karrierën e saj ose për t'u trajnuar profesionalisht në punë.

Gjatë pushimit të lehonisë, nëpunësja e policisë ishte caktuar verbalisht për të punuar punë në zyrë. Pas përfundimit të pushimit të lehonisë, ajo ishte lënë qëllimisht të vazhdojë të punojë punën në zyrë si një nëpunëse administrative, pa marrë parasysh kërkesën e saj për t'u kthyer në Njësinë për detyra të posaçme, për të vazhduar ndërtimin e karrierës së saj dhe për të marrë pjesë në stërvitjet dhe trajnimet e planifikuara. Arsyetimi i Ministrisë së Punëve të Brendshme është se është vepruar kështu për ta mbrojtur atë si një grua dhe nënë.

Më tej, Ministria në përgjigjen e saj e kishte informuar Avokatin e Popullit që nëpunësja e policisë, nga 18 qershor 2016 deri më 13 prill 2017

dhe nga 12 nëntor 2018 e deri më 8 gusht 2019 kishte shfrytëzuar pushimin e lehonisë për shkak të shtatzënisë, lindjes së fëmijës dhe prindërisë dhe në atë periudhë ajo nuk ka mundur të avancohej. Ndër të tjera, në periudhën nga 16 mars 2020 deri më 26 mars 2020 dhe nga 4 gusht 2020 e deri në mesin e muajit shtator, ajo ka shfrytëzuar masat e parashikuara me vendim qeverie për mbrojtjen dhe parandalimin e Kovid-19 si një nënë e fëmijëve deri në moshën 10 vjeç. Me fjalë të tjera, gjatë gjithë përvojës së saj të punës në Ministri ajo nuk ishte në gjendje të zhvillonte dhe përmirësonte plotësisht cilësitë e saj profesionale dhe aftësitë e punës.

Për shkak të këtyre rrethanave, nëpunësja i kishte dorëzuar komandantit dy kërkesa për mbrojtje nga ngacmimet në punë, njëra më 26 gusht 2020 dhe tjetra më 10 shtator 2020. Asnjë nga kërkesat e punonjësës nuk ishte përgjigjur, kurse shpjegimi i Ministrisë ishte se duke marrë parasysh që punonjësës nuk iu përgjigjën brenda afatit ligjor prej tetë ditësh, ajo po të dëshironte, mund të kishte filluar një procedurë gjyqësore për mbrojtje nga ngacmimet në vendin e punës.

Në ndërkohë, në muajin shtator të vitit 2020, nëpunësja e policisë kishte marrë një vendim të ri

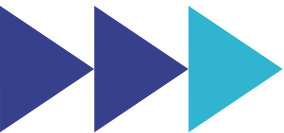
me të cilin ajo ishte vendosur në një pozitë edhe më të ulët të vendit të punës - police në Njësinë për mbrojtjen e objekteve me rëndësi të veçantë. Në këtë mënyrë ajo ishte degraduar përsëri në gradë sepse iu mor shtesa e pagës. Ministria nuk ka dhënë asnjë shpjegim pse ata e kishin vendosur përsëri nëpunësen në një vend të ri pune, respektivisht ata deklarojnë se kjo ishte e nevojshme për Ministrinë. Prandaj, pretendimet se ajo ishte degraduar dhe diskriminuar nga emërimi në vendin e ri të punës konsiderohen të pabazuara, sepse është bërë fjalë për një akt individual, për të cilin nëpunësja aktualisht po zhvillonte një proces gjyqësor.

Konstatimi i Avokatit të Popullit është që vetë Ministria konfirmon që gratë gjatë pushimit të lehonisë nuk mund të promovohen/avancohen në karrierë sepse nuk kanë marrë pjesë në trajnime dhe ushtrime të detyrueshme për nëpunësit e policisë. Kjo zgjidhje sistemike pretendon se gratë po përballen me pushimin e shërbimit të tyre në Ministri nëse vendosin të bëhen nëna dhe të mbeten shtatzënë, gjë që e bën pozicionin e tyre shumë më të vështirë krahasuar me pozicionin e burrave.

Si rrjedhojë, Avokati i Popullit beson se Ministria nuk merr parasysh aspak se me riemërimin/rivendosjen e saj në vendin e ri të punës, ata janë duke e degraduar dhe diskriminuar nëpunësen. Në vend që ta korrigjojnë lëshimin, ata e kanë riemëruar nëpunësen në një vend pune që mund të korrespondojë me nivelin dhe kategorinë e nivelit të saj të njohurive, por që nuk ndërlidhet me detyrat e mëparshme të nëpunëses, gjë që është në kundërshtim me Ligjin për punët e brendshme, ku parashikohet që riemërimi/rivendosja në vend të ri pune duhet të jetë në të njëjtin nivel dhe kategori, por të çështjeve që lidhen me to.

Avokati i Popullit konstaton se në rastin konkret punëdhënësi nuk ka aftësinë dhe kapacitetin për të parë se në çfarë situatë ai po i sjell gratë si nëna, duke i vendosur ato në një nivel më të ulët se burrat, respektivisht i pamundëson ato të përparojnë në karrierën e tyre, ashtu sikur burrat. Avokati i Popullit konstaton se punëdhënësi në këtë mënyrë ka kryer një formë më serioze të diskriminimit të zgjatur bazuar në seksin dhe gjininë e nëpunëses, i cili vazhdon edhe sot, megjithë rekomandimet e tij drejtuar Ministrisë së Punëve të Brendshme në mënyrë që të eliminohen të gjitha parregullsitë dhe mangësitë.

Komiteti i Helsinkit mirëpret vendimin e Avokatit të Popullit dhe i bën thirrje Ministrisë së Punëve të Brendshme të veprojë në afat sa më të shkurtër kohor në lidhje me rekomandimet e dhëna nga ana e Avokatit të Popullit dhe t'i japë fund praktikës shumëvjeçare të trajtimit diskriminues të nëpunëseve të policisë të punësuar në Ministrinë e Punëve të Brendshme.

INSTITUCIONET E MBYLLURA

Torturë dhe veprim çnjerëzor në INK Burgu Manastir

Një person i dënuar që vuan një dënim me burg në INK Burgu Manastir iu drejtua Komitetit të Helsinkit për të Drejtat e Njeriut për shkak të vuajtjes nga torturat dhe trajtimi çnjerëzor nga ana e një komandanti, i punësuar në institucionin ndëshkimor-korrektues. Në fakt, personi ka deklaruar se pasi ka kërkuar terapinë e tij mjekësore, komandanti, pa ndonjë arsye paraprake, kishte filluar ta rrahte, në një mënyrë që me disa goditje me duar në trup të shkaktonte dëmtime të dukshme trupore në zonën e fytyrës dhe brinjët. Incidenti ishte dëshmuar nga disa të dënuar të tjerë në burg të cilët thirrën një ndihmë të shpejtë mjekësore dhe bënë foto të plagëve dhe dëmtimeve të të dënuarit. Mjekët i kishin injektuar personit të dënuar një injeksion për shkak të dhimbjeve të shaktuara nga sulmi fizik.

Pas ngjarjes, me kërkesë të një anëtarë të policisë së burgut, kishte filluar një procedurë për sanksionim disiplinor të personit të dënuar i cili ishte sulmuar fizikisht nga ana e komandantit. Një vendim i lëshuar nga Drejtoria e institucionit ndëshkimor-korrektues do të shqiptojë një dënim disiplinor për personin e dënuar - izolim në vetmi për një periudhë prej 5 ditësh për shkak të refuzimit të pretenduar për të marrë terapinë mjekësore dhe thirrjes së papranueshme të ndihmës së shpejtë mjekësore nga të dënuarit e tjerë, pasi ai kishte pësuar një lëndim

të lehtë në institucion. Si rezultat i dëmtimit të supozuar të lehtë në institucion, administrata e burgut kishte miratuar edhe një Vendim për kthimin mbrapa të tij nga grupi A i pavijonit të hapur në grupin B të pavijonit gjysmë të hapur.

Për të verifikuar këto pretendime dhe për të hetuar plotësisht këtë ngjarje, Komiteti i Helsinkit për të Drejtat e Njeriut së bashku me Shoqatën Maqedonase të Avokatëve të Rinj, në Drejtorinë për Ekzekutimin e Sanksioneve kishin parashtruar një kërkesë për kryerjen e një inspektimi të jashtëzakonshëm. Drejtorisë iu kërkua të merrte të gjitha masat dhe veprimet e nevojshme si sigurimi i video regjistrimeve nga burgu, certifikata mjekësore e lëshuar nga Ndihma e shpejtë mjekësore dhe të zhvillohej një bisedë me personin e dëmtuar dhe dëshmitarët e ngjarjes, në mënyrë që të konstatohet si duhet gjendja faktike dhe iniciimi i mundshëm i një procedure para Prokurorisë Themelore Publike për ndjekjen dhe hetimin e veprave penale të kryera nga persona me kompetenca policore dhe anëtarë të policisë së burgjeve kundër komandantit, në mënyrë që të konstatohet përgjegjësia e tij dhe sanksionimi i tij.

GJUHA E URREJTJES

Viti filloi me një intensitet të lartë të gjuhës së urrejtjes në mediat sociale

Komiteti i Helsinkit për të Drejtat e Njeriut në muajin janar 2021, ngjashëm si në tërë vitin 2020, vuri në dukje një numër të lartë të rasteve të gjuhës së urrejtjes në mediat sociale. Gjuha e urrejtjes në bazë të përkatësisë etnike ishte përsëri në krye të denoncimeve, respektivisht 39% e të gjitha rasteve të regjistruara për muajin aktual janë me bazë etnike. Në të njëjtën kohë, denoncimet bazuar në përkatësinë politike shënuan një rritje, respektivisht 34% e numrit të përgjithshëm të denoncimeve.

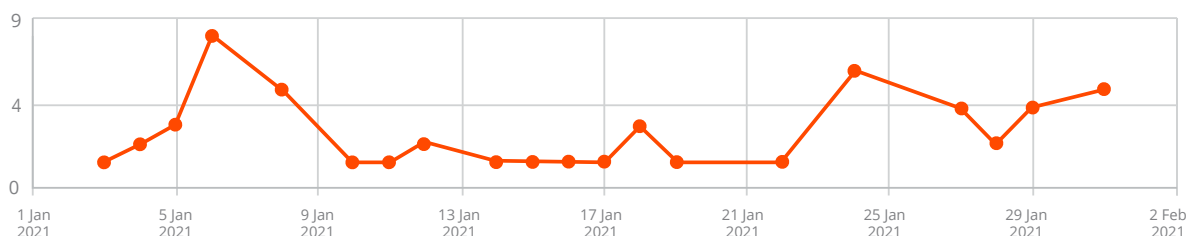
Komiteti i Helsinkit për të Drejtat e Njeriut, *për muajin janar të vitit 2021 ka verifikuar gjithsej 101 denoncime, që paraqet një rritje për 67% krahasuar me muajin e njëjtë në vitin 2020*. Shumica e rasteve në muajin janar iu referuan përsëri pretendimeve të gjuhës së urrejtjes bazuar në përkatësinë etnike, të cilat kanë qenë në rritje të vazhdueshme që nga fillimi i pandemisë globale. Retorika negative këtë muaj në mediat sociale ishte përshkallëzuar përsëri, që kontribuan në numrin e lartë të denoncimeve përmes këtyre kanaleve.

Gjithashtu, zhvillimet e brendshme politike kanë çuar në thellimin e retorikës negative, e cila shpesh herë bazohet në keqinformim dhe lajme të rreme, pa kontrolluar faktet për të zhvilluar një diskutim të mëtijshëm. Mund të konkludohet se shpesh, kur nuk ka informacion të mjaftueshëm nga ana e institucioneve kompetente për një vendim ose propozim të caktuar, diskutimi në mediat sociale përshkallëzohet menjëherë.

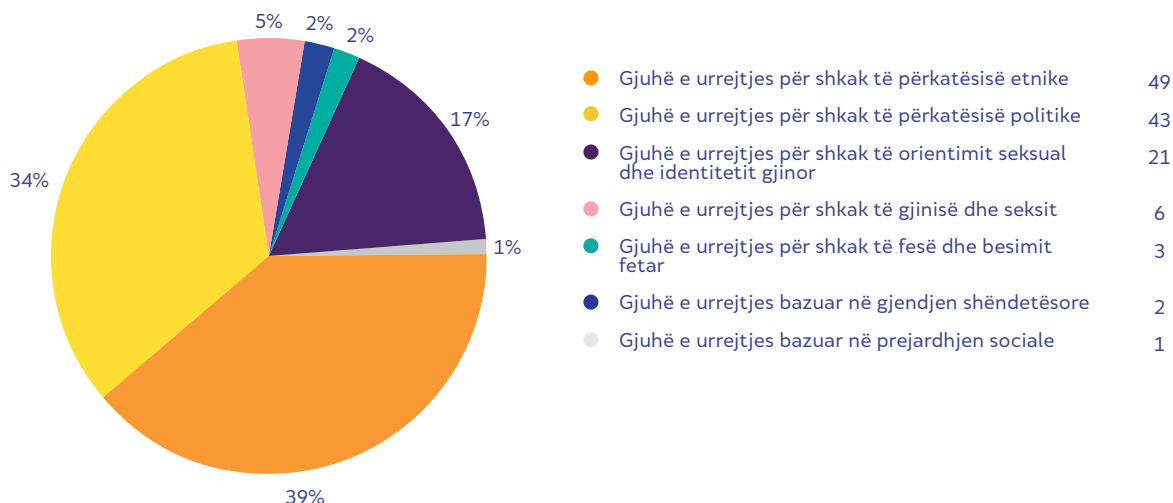
Bazuar në monitorimin e vendosur të mediave sociale, Komiteti i Helsinkit për të Drejtat e Njeriut vuri në dukje se rritja e gjuhës së urrejtjes gjatë muajit ishte për shkak të zhvillimeve aktuale politike në vend. Për shembull, numri më i madh i denoncimeve bazuar në përkatësinë etnike dhe përkatësinë politike ishin për shkak të ligjërimit/diskursit publik në lidhje me organizimin e regjistrimit të popullsisë të planifikuar për në muajin prill 2021 dhe deklaratave të zëvendës kryeministrit të parë rreth planit për shpërndarjen e të punësuarve sipas Marrëveshjes Kornizë të Ohrit, të cilët, edhe pas 10 vjetësh, ende nuk kryejnë punë aktive.

Prirja e gjuhës së urrejtjes në muajin janar 2021

Gjuha e urrejtjes në mediat sociale për muajin janar 2021

Protesta e mbajtur më 29 janar 2021 për rastin Monstra, e cila filloi në komunën e Çairit, rezultoi me brohoritje, bllokim disa orësh të rrugëve të Shkupit, dritare të thyera, fyerje dhe kërkesa për shkarkimin e prokurores Fatime Fetai. Për më tepër, nga ana e protestuesve ishte shkaktuar dëm material në ndërtesën e Ministrisë së Punëve të Jashtme. Në fjalimin që e shënoi këtë protestë, Komiteti i Helsinkit për të Drejtat e Njeriut vërejt elemente të gjuhës së urrejtjes, veçanërisht në brohoritjet që nxisin dhe shkaktojnë urrejtje dhe përçarje në lidhje me përkatësinë kombëtare/etnike, në përputhje me nenin 319 të Kodit Penal. Nga mesazhet e dërguara në protestë, ishin vërejtur brohoritje "UÇK, Maqedonia u përket shqiptarëve", "Shqipëria e Madhe", si dhe ofendime personale të drejtpërdrejta drejtuar prokurores publike. Video e protestës është gjithashtu në dispozicion [në mediat sociale](#).

Komiteti i Helsinkit për të Drejtat e Njeriut gjatë tërë vitit 2020 vuri në dukje se gjuha e urrejtjes bazuar në përkatësinë etnike po rritet vazhdimisht, si në mediat sociale, ashtu edhe në jetën publike, një rast konkret si me retorikën e kësaj proteste. Duke përsëritur se e drejta për tubim dhe bashkim paqësor është gjithashtu një e drejtë kushtetuese për të gjithë qytetarët e vendit, megjithatë vlerësojmë që në mungesë të praktikës gjyqësore për veprat e gjuhës së urrejtjes, ekziston një mundësi për të përsëritur këto akte dhe përshkallëzimin e tyre të mëtejshëm në vepra të urrejtjes.

Nga analiza jonë e komenteve në mediat sociale të një përmbajtje të botuar nga portale me ndikim në gjuhën shqipe dhe maqedone, vërehet se anëtarët e bashkësive më të mëdha etnike, maqedonas dhe shqiptarë, të cilët komentojnë në mediat sociale janë jashtëzakonisht mosbesues ndaj institucioneve. Ekziston frikë dhe keqkuptim midis bashkësive etnike, për të cilat gjithashtu kontribuon edhe ndërtimi i qëndrimeve mbi dezinformata dhe lajme të rreme. Përdorimi i epitetëve jashtëzakonisht fyese dhe degraduese ndaj 'të tjerëve' është gjithashtu intensiv. Përveç kësaj, kemi vënë re një prirje shqetësuese të rritjes së gjuhës plot urrejtje, respektivisht përdorim i fjalorit jashtëzakonisht misogjin, degradues-ofendues dhe homofobik në komunikimin publik, i cili rrit në mënyrë shtesë intensitetin e urrejtjes në mediat sociale.

Reagimet publike që janë verifikuar nga Komiteti i Helsinkit gjatë muajit janar 2021 janë në dispozicion në: <http://www.govnaomraza.mk/reports/>.

Sa i përket ndryshimeve themelore, të cilat janë të domosdoshme për të parandaluar prirjet negative të urrejtjes dhe krimeve në vend, ne përsërisim rregullisht përkushtimin tonë për reforma themelore në procesin arsimor, kulturën dhe komunikimin publik, dhe mbi të gjitha nevojën për një angazhim më të madh të institucioneve kompetente në trajtimin e gjuhës së urrejtjes dhe pasojave të saj. Ministria e Punëve të Brendshme dhe Prokuroria Publike duhet të përgjigjen në mënyrë më efektive dhe të procesojnë rastet e gjuhës së urrejtjes. Efektet negative sociale të urrejtjes së pranishme janë të dukshme në jetën e përditshme, veçanërisht në veprat nga urrejtja, ku si autorë dhe viktimë mbizotërojnë të personat e mitur. Të gjithë institucionet dhe aktorët shoqërorë duhet të investojnë në parandalimin e pasojave afatgjata të këtyre fenomeneve që çojnë në një polarizim të thellë, prishin paqen dhe minojnë kushtet për përparimin e shoqërisë.